

Psykopati og pedofili hos mennesker med utviklingshemming

Svein Øverland

Psykologivirkeligheten.blogspot.com

Svein.overland@stolav.no

Tre vanskelige begrep

- Utviklingshemming
 - Psykopati
 - Pedofili
-
- Kan mennesker med utviklingshemming ha slike diagnoser?
 - Diagnostiseres de i så fall på samme måte som hos mennesker uten utviklingshemming?
 - Har det noen klinisk betydning

Hvor går grensen?

DEVIANT DESIRES

INCREDIBLY STRANGE SEX -- KATHARINE GATES

Playgirls & Fetish-Link Internet Communities • Dildo-gripping Fetish • Flat Admirers & Feeders • Control Animal Sex • Masters, Cybarges & Futons • Sex & Heavy Fun & Satisfying Distresses • Dog-Crushing Fetters & Body Injuries & Also HUNDREDS OF DEVIANTS, PERVERTS & MISREDS

Psykisk lidelse

- Statistisk uvanlig tanke eller atferd
 - Vesentlig funksjonsnedsettelse
 - Lidelse (unntak, men da vikarierende)
-
- Over tid
 - Vurdert utfra sin kultur
 - Dersom ikke samtlige, så normal eller psykisk *problem*

Hva er utviklingshemming?

- Ikke kun kognitiv dysfunksjon
- En helhetlig forståelse er nødvendig både ved utredning, forståelse, behandling og risikovurdering
- Vi må ikke glemme at de fleste med utviklingshemming er godt fungerende og lovlydige mennesker

Diagnoser er verktøy

- Prediksjon
 - Prognose
 - Behandlings (risiko) planlegging
-
- Dersom ikke diagnostiseringen kan hjelpe oss med de tre punktene, har den lite for seg
 - Diagnose kan misbrukes som maktmiddel

Diagnostisk overskygging

- Utviklingshemming overskygger andre lidelser
- Manglende kunnskap
- Ikke overlappende kompetanse

ICD-10

Den internasjonale
statistiske
klassifikasjonen av
sykdommer og
beslektede
helseproblemer

10. revisjon

Norsk utgave 2005

Systematisk del
Alfabetisk indeks
Opplæring

KITH
KIRKENS
INFORMASJONSTEKNOLOGI
FOR HELSE OG VELERHVER

World Health
Organization

Sosial- og helsedirektoratet

Diagnostic Manual- Intellectual Disability:

A Clinical Guide for Diagnosis
of Mental Disorders in Persons
with Intellectual Disability

DM-ID

Introduction

Robert Plomin, D.S.W., Chief Editor
Earl Luchins, M.D.
Christina Dowling, M.D., Ph.D.
Michael Hill, M.D.

HAAC Press

➤ DC-LD

[Diagnostic criteria for psychiatric disorders for use with adults with learning disabilities/mental retardation]

Royal College of Psychiatrists

Occasional Paper OP-48

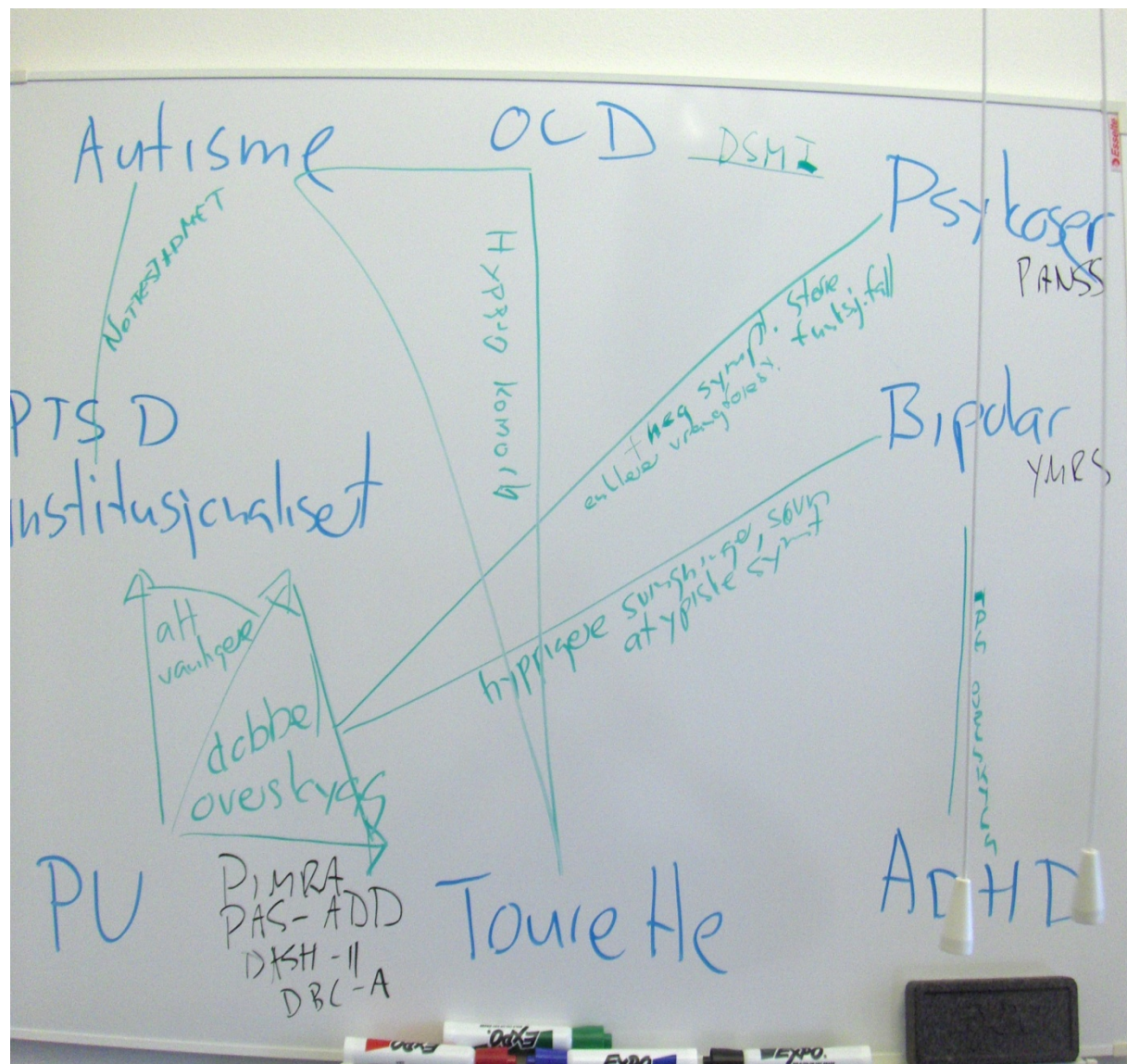

Meland-utvalget

- 15 av de 17 dømte hadde komorbide psykiske lidelser
- Rapporten konkluderte med at den somatiske oversykeligheten gjennomgående ikke ble diagnostisert på domstidspunktet og at den psykiatrisk tilleggsproblematikk var underdiagnostisert på domstidspunktet

Diagnostikk og screening

- DASH
- ADD
- DBC-A
- DM-ID
- DC-LD

Hva er pedofili?

an pekt ut av tre
Pattaya.

Parafiliene etter ICD10

F65.0 Fetisjisme

F65.1 Fetisjistisk transvestittisme

F65.2 Blotting

F65.3 Kikking

F65.4 Pedofili

F65.5 Sadomasochisme

F65.6 Multiple forstyrrelser i seksuelle
objektvalg

F65.8 ex frotteurisme, nekrofili, anoksi, telefon,
zoofili

F65.9 NOS

Parafiliene etter DSM-IV

- 302.4 Ekshibisjonisme
- 302.81 Fetishisme
- 302.89 Frotteurisme
- 302.2 Pedofili
- 302.83 Seksuell Masochisme
- 302.84 Seksuell Sadisme
- 302.3 Transvestitisk Fetishisme
- 302.82 Voyeurisme
- 302.9 NOS

Pedofili

- Vi har liten sikker kunnskap om pedofili utover at det er seksuell tenning på barn
- Å samtidig tenning også på voksne, er ikke utelukkende for diagnosen
- Noen har spesifikk tenning på veldig små barn (nepiofili) andre kun på enkelte kjønn
- Noen utviklingshemmede er “omniofile” mer enn pedofile

Anbefalinger om forsiktighet

- DM-ID anbefaler forsiktighet med diagnostisering av seksuelle avvik hos utviklingshemmede ettersom «de ofte ikke har tilgang til seksuell aktivitet som andre personer og fordi de kan mistolke situasjoner i større grad»
- DC-LD bruker heller kategorien “Sexually inappropriate behaviour”: minst tre tilfeller av seksuell atferd inkludert blant annet uønsket kyssing og obscøn atferd i løpet av de siste seks månedene

Utviklingshemming og seksuelle overgrep

- Undersøkelser viser en høyere forekomst av seksuelle overgrep fra mennesker med utviklingshemming enn fra befolkningen for øvrig
- Men usikkert om det avspeiler høyere forekomst eller at de lettere blir avslørt

Forskjeller

- Ofrene er i hovedsak barn eller andre mennesker med utviklingshemming
- Ofrene er som oftest kjente av overgriperen
- Overgrepene er mer tilfeldige og impulsive (mindre planlagt og beregnende)
- Alle typer overgrep begås, men færre overgrep med penetrering
- Overgriperne har ofte en lang historie av seksuelle problemer og sammensatte vansker

Kartlegging

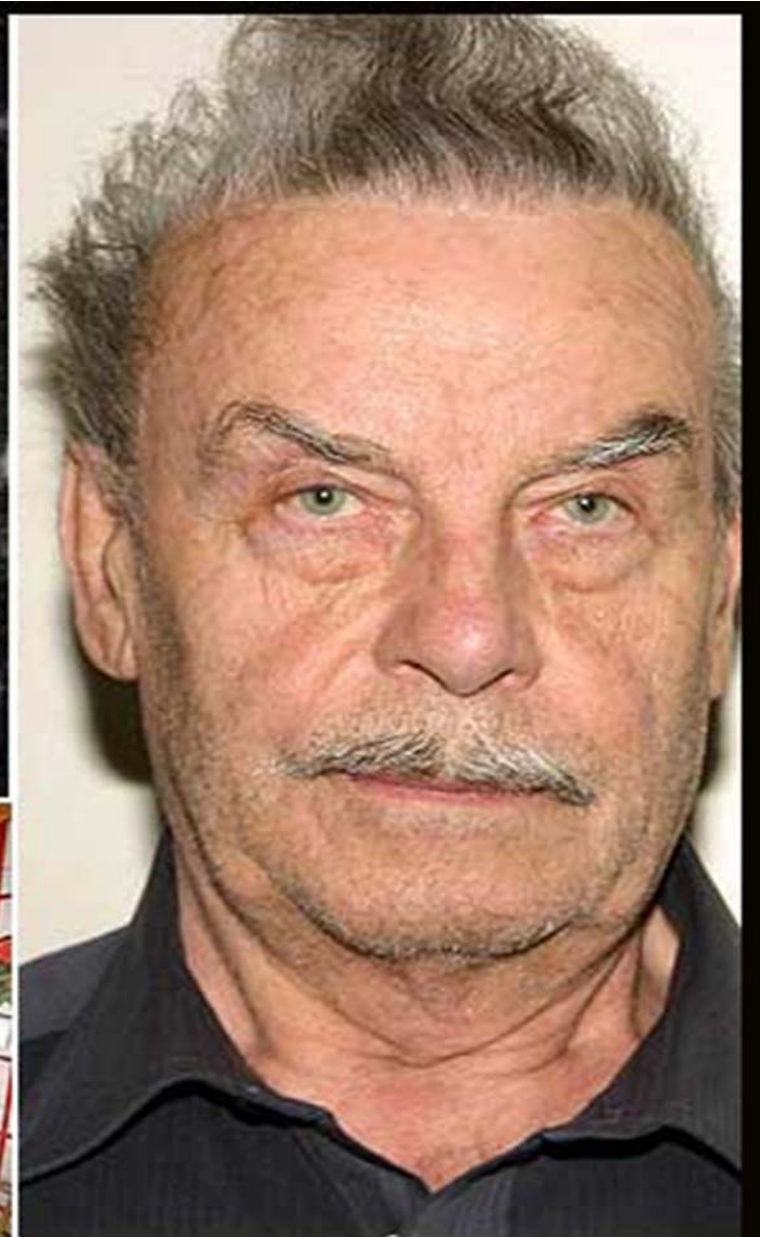
- Kartlegging av seksuell kunnskap
- Kartlegging av seksuelle preferanser
- Kartlegging av sosial kompetanse
- Kartlegging av holdninger til seksualitet og intimitet
- Kartlegging av grad av opptatthet av seksualitet
- Gjennomgang av kjente tilfeller av overgrep

I tillegg

- Egenbeskrivelse av tenning og/eller overgrep
- Egenbeskrivelse av reaksjon på opplest historie om intim situasjon med et barn
- Måling vha penil plethysmograf
- Oppbevaring av barnepornografi

Hva er psykopati?

- “
-

Personlighetsforstyrrelser

- Vedvarende mønster av indre opplevelser og atferd som representerer markerte avvik fra det som forventes i personens kultur
- Manglende fleksibilitet og mønstret opptrer i et bredt spekter av personlige og sosiale sammenhenger
- Mønstret fører til klinisk betydningsfulle ubehag eller funksjonssvikt
- Debuten kan spores tilbake til ungdomsårene eller tidlig voksenalder

Personlighetsforstyrrelser

- **Paranoid personlighetsforstyrrelser**
Mistillit, mistenksom, på vakt, lett krenkbar, nærtagen, sårbar
- **Schizoid personlighetsforstyrrelser**
Svært innadvendt, sky, isolert, fjern, kald.
- **Hysterisk personlighetsforstyrrelser**
Emosjonell, teatralisk, dramatisk, ekshibisjonistisk, egosentrisk, utadvendt og kommer lett i kontakt med andre, gjør inntrykk, manipulerende. Seksuelt provoserende. Følelsmessige utbrudd
- **Emosjonell, ustabil personlighetsforstyrrelser**
Impulsiv med sterke følelsesutbrudd (aggressiv), ustabile forhold til andre (fra idealisering til nedvurdering), ustabil selvbylde, selvdestruktiv atferd (alkohol og stoff)

Personlighetsforstyrrelser

- **Tvangspreget personlighetsforstyrrelser**

Ordenssans, pedanteri, formalisme, intellektualisme, egenrådlig, affektfattig, overkontrollert, stiv, anspent. Pliktmennesker som er strenge mot seg selv og andre

- **Unnvikende personlighetsforstyrrelser**

Trekker seg tilbake fra sosial kontakt (ønsker kontakt, men tør ikke). Overfølsomme for avvisning

- **Avhengig personlighetsforstyrrelser**

Ekstremt usikre, uselvstendige, hjelpeløse. Ofte passive

- **Dyssosial personlighetsforstyrrelser**

Impulsivitet, egosentrisk, følelseskald, fientlighet, mangler skyldfølelse, begrenset evne til varige forhold, ofte aggressiv og voldelig. (Psykopaten – inn her. Stor selvtillit, hensynsløs, fri for angst, skyld, skam)

Psykopati

- Psykopati er ikke en diagnose, men kategoriseres som en undertype av dyssosial personlighetsforstyrrelse
- ca 1/3 av de med dyssosial PF har såpass alvorlige symptomer at de faller inn i kategorien
- Ofte skilles det med psykopatiske egenskapstrekk og livsførselstrekk

Kartlegging

- For personer uten utviklingshemming brukes MINI eller SCID for dyssosial personlighetsforstyrrelse, men de er ikke validert for og med mange feilkilder når det gjelder personer med utviklingshemming
- Psychopathic checklist er vanligste sjekklisten for psykopati, og den er vist seg valid for utviklingshemmede når den brukes med spesifikke tilpasninger i skåringen av leddene

PCL

- Finnes i flere versjoner; -r, sv, og y
- Er en av de beste enkeltstående prediktorene for ny generell og seksuell vold
- Består av to faktorer og fire «facets»
- Både fullskala og faktorene har vist seg å kunne brukes for utviklingshemmede med IQ over 55
- Det er utviklet egne retningslinjer for skåring av PCL ovenfor utviklingshemmede (over 21 år)

Risiko, diagnose og tiltak

CH. IN SOCIAL REL. SHIP
CH. IN MONITORING
SIT CHANGES
CH. IN VICTIM ACCESS
UNIQUE

MA
S
E
P
P
L
A
N

SOCIAL SUPPORT FEELINGS
HIDDEN FRIENDS PROBLEM
SMART INTERPRE

PROBLEMS GETTING OUT
SOCIAL SUPPORT

SOCIAL SUPPORT
RESOLVING, GETTING OUT
ANXIETY
AUT. CBT
REC-THOUGHTS
REC-INDEX-PP

PROBLEMS. AUT.
SOCIAL S. AUTH.
AUT. TH
CBT
REC-INDEX → R.

(GETTING OUT)
(Mentoring)

Risiko og diagnose

- Både personlighetsforstyrrelse, psykopati og parafili er funnet å gi økt risiko på gruppenivå for personer uten psykisk utviklingshemming
- - Også for personer med utviklingshemming

Risiko og diagnose

- Det er ikke diagnosen i seg selv som er det interessante, men atferden som utgjør diagnosen
- Det er ikke psykopati eller ei som er avgjørende, men om den utviklingshemmede viser psykopatiske trekk som vanskeliggjør behandling og øker risiko for problemer
- Det er ikke pedofili eller ei som er avgjørende, men om han/hun har økt risiko for å skade barn

Susan Hayes

"..there is no area of investigation concerning the person with ID in the criminal justice system that is NOT in need of further research".